

GİRİŞ

Vatandaşların pek çoğu ceza muhakemesinin amacının bir kişiyi cezalandırmak olduğunu düşünmektedir. Ancak; ceza muhakemesinin en önemli problemlerinden birisi soruşturma/kovuşturma konusu olayın ne şekilde meydana gelmiş olduğunun ortaya çıkarılmasıdır. Başka bir ifade ile ceza muhakemesinin amacı maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Ceza muhakemesinin temel amacının maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak bir şekilde ortaya çıkarılması olduğu pek çok Yargıtay kararında da açık bir şekilde ifade edilmiştir. Örneğin Yargıtay'ın verdiği bir kararda ⁽¹⁾ ceza muhakemesinde amacın esasen bir kişiyi cezalandırmak değil; maddi gerçeğe ulaşarak suçu işlediği sabit olan faili cezalandırarak bozulan kamu düzeninin yeniden sağlanması olduğu açık bir dille ifade edilmiştir.

Ceza muhakemesi bu yönü ile görünürdeki gerçeklik ile ilgilenen hukuk muhakemesinden ayrılmaktadır. Nitekim amacı maddi gerçeği ortaya çıkarmak olan ceza yargılamasında yemin, bir delil olarak değer kazanmazken hukuk muhakemesinde yemin deliline özel olarak yer verilmiştir. Zira yemin delili dava konusu olayı meydana gelip gelmediği veya davanın taraflarınca yapılıp yapılmadığı konusunda bizzat davanın taraflarınca kutsal saydığı tüm değerler üzerine yemin etmesidir. Örneğin davanın taraflarından biri “olayın meydana geldiği tarih ve saatte ben x

adresinde olduğuma ilişkin kutsal saydığım tüm değerler üzerine yemin ederim.” der ve artık bu konuyu ispatlamış sayılır. Amacı insan haklarına uygun bir şekilde maddi gerçeği ortaya çıkarmak olan ceza yargılamasının taraflardan birinin bu şekildeki tek taraflı beyanı ile bağlı olmayacağı açıktır. Hukuk muhakemesinde hakime bu delile dayanan tarafa yemin teklif etme hakkının hatırlatılması gereği vurgulanmıştır. Hukuk muhakemesinde davacıya yemin teklif etme hakkının hatırlatılmaması Yargıtay tarafından mahkemenin verdiği hükmün bozulması için bir gerekçe olarak gösterilmiştir. Örneğin Yargıtay'ın aldığı bir kararda davasını gösterdiği delillerle ispatlamayan davacının delil listesinde yemin deliline dayanmış olması nedeni ile hakim tarafından yemin teklif etme hakkı hatırlatılmaksızın davanın reddine karar verilmiş olması mahkeme kararının bozulması için gerekçe olarak gösterilmiştir ⁽²⁾. Aynı şekilde kendisine yemin teklif edilen kişinin yemin için çağrıldığı duruşmaya herhangi bir mazereti olmaksızın gelmemesi veya gelip de yemin etmemesi durumunda yemin konusu olan suç unsurunu kabul etmiş sayılacağı da Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Ceza Muhakemesinde maddi gerçeğin ortaya konulmasında başvurulacak temel kaynağı deliller oluşturmaktadır. Bu çalışmamızda öncelikle ceza muhakemesinde delil kavramı üzerinde

¹ Avukat, İstanbul Barosu, hasankaradeniz@gmail.com

SONUÇ

Ceza muhakemesinin asıl amacı insan haklarına saygılı bir şekilde suça konu olayda maddi gerçeğin ortaya çıkartılmasıdır. Maddi gerçeğin ortaya çıkartılmasında başvurulacak yegâne kaynakları ise deliller teşkil etmektedir. Zira ceza muhakemesinde şüpheliden delile ulaşma değil delilden şüpheliye ulaşma ilkesi benimsenmiş bulunmaktadır. Hakim ancak deliller vasıtası ile geçmişte yaşanan olayı yargılamayı yaptığı esnada canlandırabilmekte, gözler önüne serilmektedir.

Ceza muhakemesinde bu kadar önemli bir yere sahip olan delillerin yargılamanın seyri esnasında hakim tarafından dikkate alınabilmesi ve hüküm verilirken hakime dayanak oluşturabilmesi için sağlam ve güvenilir olması gerekmektedir. Ancak sağlam ve güvenilir olan deliller, sanığın masum yada suçlu kabul etmesine yardımcı olabilecektir.

Bu noktada en büyük görev adli bilimcilere ve adli kolluğa düşmektedir. Zira delillerin toplanması, incelenmek üzere resmi mercilere iletilmesi esnasında yapılacak en küçük bir hata dahi söz konusu delilin yargılama esnasında kullanılmasına engel olacaktır. Yapılan hata delilin sağlam ve güvenilir olma özelliğine gölge düşürecektir.

Bu nedenle adli bilimcilerin ve adli kolluğun delillerin toplanması ve incelenmek üzere resmi mercilere iletilmesi işlemlerini gerçekleştirirken titizlikle hareket etmeleri; özellikle de Türk mevzuatında dağınık bir şekilde yer alan delillendirme mevzuatı hükümlerine uygun davranmaları gerekmektedir.

Polisin bir suç işlendiği veya işlenmekte olduğu bilgisini alması üzerine; olay yerinin korunması, delillerin tespiti, kaybolmaması ya da bozulmaması için acele tedbirleri alma, görev ve yetkisinin başladığı unutulmamalı; savcının emri doğrultusunda olayın aydınlatılması, maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli soruşturma işlemleri yürütülmelidir.

Anahtar Kelimeler : Delil, Soruşturma, Kovuşturma, Adli Kolluk, Ceza Hukuku, Ceza Muhakemesi Hukuku, Kriminal Laboratuvar, Delillendirme Mevzuatı

KAYNAKÇA

- 1: Yargıtay Başkanlığı (2013). Ceza Genel Kurulu'nun 19.02.2013 tarihli 2012/1-1289 E. ve 2013/84 K. Sayılı Kararı. (01/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 2: Yargıtay Başkanlığı (2017). 2. Hukuk Dairesi'nin 14.09.2017 tarihli 2017/3955 E. ve 2017/9474 K. Sayılı Kararı. (02/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 3: Türk Dil Kurumu (2020). Güncel Türkçe Sözlük. (04/04/2020 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=veritbn&kelimesec=87113 adresinden ulaşılmıştır.)
- 4: Türk Dil Kurumu (2020). Bilim Ve Sanat Eserleri Temel Sözlüğü. (04.04.2020 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5b60b26a747431.78772160 adresinden ulaşılmıştır.)
- 5: Yenisey F., Nuhoğlu A. (2019). Ceza Muhakemesi Hukuku. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- 6: Centel N., Zafer H. (2019). Ceza Muhakemesi Hukuku. (16. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları
- 7: Ünver Y., Hakeri H.(2013). Ceza Muhakemesi Hukuku 2. Cilt. (11. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi
- 8: Şenocak C. (2007). Maddi Suç Delilleri Ve Ateşli Silahlar. (3. Baskı). Ankara: Tipo Matbaacılık
- 9: Houck M. – Siegel A. (2016). Adli Bilimlerin Temeli (Fundamentals Of Forensic Science). (Yeşim Doğan Çev. Ed.). Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık
- 10: Kuru B., Arslan R., Yılmaz E. (2012). Medeni Usul Hukuku. (15. Baskı). Ankara:Yetkin Yayınları
- 11: Yargıtay Başkanlığı (2017). Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 24.10.2017 tarih 2017/13574 E. ve 2017/7023 K. Sayılı Kararı. (10/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 12: Birtek F. (2017) AİHM, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesinde Delil Ve İspat. (2. Baskı). Ankara:Adalet Yayınevi
- 13: Yargıtay Başkanlığı (2016). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 25.10.2016 tarih 2015/777 E. ve 2016/386 K. Sayılı Kararı. (10/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 14: Yargıtay Başkanlığı (2012). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 26.06.2012 tarih 2012/10-294 E. ve 2012/253 K. Sayılı Kararı. (10/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 15: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2004). 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu. (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5271&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 16: Yargıtay Başkanlığı (2014). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 10.06.2014 tarih 2013/40 E. ve 2014/318 K. Sayılı Kararı. (10/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 17: Yargıtay Başkanlığı (2016). Yargıtay 10. Ceza Dairesi'nin 19.04.2016 tarih 2016/729 E. ve 2016/1264 K. Sayılı Kararı. (10/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adre-

- sinden ulaşılmıştır.)
- 18: Karakehya H. Dolaylı Maddi Gerçek: Ceza Muhakemesinde Yargılama Makamının Maddi Gerçeğe Deliller Aracılığıyla Ulaşma Zorunluluğu Üzerine. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi. Sayı 27. Sayfa No:59-82
- 19: Hukukihaber (2015). Duruşma Salonunda Düzen Nasıldır? (11/04/2020 tarihinde <https://www.hukukihaber.net/pratik-bilgiler/durusma-salonunda-duzen-nasildir-h52460.html> adresinden ulaşılmıştır.)
- 20: Yargıtay Başkanlığı (2009). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 30.06.2009 tarih 2009/65 E. ve 2009/179 K. Sayılı Kararı. (11/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 21: Yargıtay Başkanlığı (2017). Yargıtay 10. Ceza Dairesi'nin 19.10.2017 tarih 2016/3050 E. ve 2017/4910 K. Sayılı Kararı. (12/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 22: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 23: Yargıtay Başkanlığı (2007). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 03.07.2007 tarih 2007/5.MD-23 E. ve 200/167 K. Sayılı Kararı (12/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 24: Anayasa Mahkemesi Başkanlığı (2015). Anayasa Mahkemesi'nin 15.04.2015 tarih ve 2013/2392 B. Nolu Jakob Gabriel Kararı. (13/04/2020 tarihinde <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/2392?BasvuruAdi=Gabriel> adresinden ulaşılmıştır.)
- 25: Şahin C., Göktürk N. (2019) Ceza Muhakemesi Hukuku – 2. (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- 26: Bıçak V. (2011). Suç Muhakemesi Hukuku. (2. Baskı). Ankara:Seçkin Yayıncılık
- 27: Yargıtay Başkanlığı (2018). Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin 20.02.2018 tarih 2017/3754 E. ve 2018/1312 K. Sayılı Kararı. (13/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 28: Yargıtay Başkanlığı (2020). Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin 04.10.2006 tarih 2005/4174 E. ve 2006/14805 K. Sayılı Kararı. (13/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 29: Aydın D. (2015). Ceza Muhakemesinde Deliller. (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- 30: Yargıtay Başkanlığı (2014). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 21.10.2014 tarih 2014/292 E. ve 2014/436 K. Sayılı Kararı. (13/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 31: Yargıtay Başkanlığı (2018). Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin 31.10.2018 tarih 2015/14435 E. ve 2018/11166 K. Sayılı Kararı (13/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 32: Koca M. Ceza Muhakemesi Hukukunda Deliller. Ceza Hukuku Dergisi. (Sayı: 2). Sayfa No:207-225
- 33: Resmi Gazete (1983). Polisin Adli Görevlerinin Yerine Getirilmesinde Delillerin Toplanması, Muhafazası ve İlgili Yerlere Gönderilmesi Hakkındaki Yönetmelik. (31.10.2020 tarihinde [arsiv/17962.pdf](https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17962.pdf) adresinden ulaşılmıştır.)
- 34: Yargıtay Başkanlığı (2016). Yargıtay 17. Ceza Dairesi'nin 24.01.2016 tarih 2015/9487 E. ve 2016/2288 K. Sayılı Kararı (15/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 35: Yargıtay Başkanlığı (2013). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 05.03.2013 tarih 2012/6-1461 E. ve 2013/87 K. Sayılı Kararı. (15/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 36:European Court Of Humen Rights (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (2020). Kaya-Türkiye İnsan Hakları Mahkemesi Kararı (16/04.2020 tarihinde <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-121583&filename=CASE%20OF%20KAYA%20v.%20TURKEY%20-%20%5BTurkish%20Translation%5D%20by%20the%20Turkish%20Ministry%20of%20Foreign%20Affairs.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
- 37: Yargıtay Başkanlığı (2014). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 15.04.2014 tarih 2013/1-255 E. ve 2014/180 K. Sayılı Kararı. (16/04/2020 tarihinde emsal.yargitay.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.)
- 38: Michigan State University Department Of Computer Science And Engineering (2020). Sunpreet S - Jain K - , Paulter N Gold Fingers: 3D Targets for Evaluating Capacitive Readers. (28.03.2020 tarihinde http://biometrics.cse.msu.edu/Publications/Fingerprint/Arora_etal_Goldfinger_TIFS2017.pdf adresinden ulaşılmıştır)
- 39: Öztürk C. (2006). Ceza Muhakemesinde İz Bilimi Kriminalistik Gerçeği. (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- 40: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (1937). 3201 Sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu. (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=3201&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3> adresinden ulaşılmıştır.)
- 41: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (1934). 2559 Sayılı Polis Vazife Ve Selahiyet Kanunu. (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2559&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3> adresinden ulaşılmıştır.)
- 42: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2005). Adli Kolluk Yönetmeliği. (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8201&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 43: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2005). Yakalama, Gözaltına Alma Ve İfade Alma Yönetmeliği. (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8197&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 44: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (1982). 2659 Sayılı Adli Tıp Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun. (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2659&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 45: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2004). Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği. (30.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr>)

- mevzuat?MevzuatNo=7076&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5 adresinden ulaşılmıştır.)
- 46: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (1983). Jandarma Teşkilat, Görev Ve Yetkileri Kanunu. (30.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2803&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 47: T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2006). Jandarma Kriminal Daire Başkanlığı Ve Jandarma Bölge Kriminal Laboratuvar Amirlikleri Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Yönetmeliği. (30.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10552&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 48: Resmi Gazete (1984). Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Daire Başkanlığı ve Kriminal Polis Laboratuvarları Müdürlükleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği. (31.10.2020 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18542.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)